

Lidt om den sidste studehandler på Boddum Bisgaard

Carl Christian Sørensen 1875-1948

Af PEDER HOVE, Højvej 7, Tårs

Den gamle studehandler Peter Margarth Ingwersen fra Viuf fortæller et sted (se kildeangivelse) om de jyske studes kvalitet førhen:

”Ingen stude kunne måle sig med dem fra Thy og Mors. - Af studegårde i Thy med særlig gode dyr skal nævnes Ullerupgaard, Vestervig Kloster og Boddum Bisgaard”. ” Det er mod den sidstnævnte gård i rækken jeg for et øjeblik vil henlede læserens opmærksomhed.

Studehandler Carl Christian Sørensen, ca. 1930.

Kommer man ad landevejen fra Dover over dæmningen til Boddum, kan man ikke undgå at få øje på den gamle gård, der, som navnet siger, engang tilhørte bispen. Med sine store, røde længer og havens høje træer så tæt ved Limfjorden, at de spejler sig i vandet på stille dage, ligger den ualmindelig smukt på randen af bakken, over hvis top man skimter Boddum By. Men det har næppe været på grund af stedets naturskønhed, at gården i sin tid blev lagt her, men sikkert mere fordi der ikke gives bedre jord i Boddum. Her har ”de særlig gode dyr”, som Ingwersen omtaler, haft gode græsgange at æde sig fede på, inden de sammen med hundreder af deres artsfæller måtte ud på den lange og tærende vandring ad de vestjyske studeveje til Husum og Itzehoe. Nogle af Boddum Bisgaards ejere drog uden tvivl selv med sydover til

Slesvig-Holsten og fortsatte hermed, indtil først den østjyske, siden den vestjyske jernbanelinie anlagdes og satte en stopper for denne trafik i dens hidtil kendte form. Men jernbanens komme satte ingen stopper for kreaturhandelen, tvært imod. Centret for afsætningen flyttede blot en tak længere sydpå, til Hamborg, en storby i hastig vækst, som det nu var muligt at nå på ganske kort tid. Denne omlægning åbnede muligheder for en anden type handelsforetagender, de såkaldte kommissionsforretninger, der blev oprettet og drevet på selve afsætningsstedet, hvortil nu kreaturer fra hele Jylland ankom i jernbanevogne.

I 1882, da Thybanen blev indviet, stod en syvårig vogterdreng fra Kjeldgaard i Nørhå Sogn på marken og fulgte toget med øjnene uden at ane, at en stor del af hans fremtidige virksomhed skulle blive direkte afhængig af dette samfærdselsmiddel. Det var Carl Christian Sørensen, senere storhandelsmand og ejer af Boddum Bisgaard.

Som alle bondesønner i hine dage behøvede Carl Sørensen ikke at spekulere nærmere over, hvad han skulle beskæftige sig med, når han engang blev voksen. Han skulle være landmand, og det skulle selvfølgelig - efter faderens mening - være i Thy. Sønnen havde dog udlængsel i sig og drog bort fra egnen som tyveårig, hvilket ikke rigtigt passede i forældrenes kram - de truede endda med at gøre ham arveløs, hvis han ikke blev! Men Carl Sørensen rejste alligevel - i første omgang til Lolland - og måtte fremover helt og holdent klare sig selv.

Det gik også helt godt. Af en lille løn som tjenestekarl lagde han i løbet af nogle få år så mange penge op, at han kunne rejse til København for at studere ved Landbohøjskolen. Efter eksamen som landbrugskandidat blev han i vinteren 1903-1904 ansat som vikar på Ryslinge Højskole - han fungerede som lærer i regning, et fag, der sikkert har ligget lige så godt for ham som for så mange andre thyboer. Om han for alvor havde tænkt at slå ind på højskolelærergeringen vides ikke. Han deltog ganske vist senere i et lærerkursus på Askov Højskole, men noget tyder på, at der var andet, der trak stærkere i den foretagsomme unge mand. I alt fald tog han en rask beslutning og rejste sammen med to kammerater til Hamborg, der som før nævnt havde udviklet sig til et storcenter for kreaturhandelen i det nordlige Europa.

Her synes Carl Sørensen virkelig at være kommet på sin rette hylde - skønt han, da han ankom, ikke kunne et eneste ord tysk, men måtte klare sig ved hjælp af en ordbog. Han kom i forbindelse med en af den tids kendte kvægopkøbere, kommissionær Møller Kjær, og snart efter påbegyndte han sin egen kommissionsforretning.

På kun ganske få år voksede Carl Sørensens virksomhed meget betydeligt. Han nød udstrakt tillid blandt studeopdrættere og eksportører i Thy som f.eks. direktør L. F. Frederiksen, Sydthy Eksportforening, men

også på Mors og Salling var der mange, som sendte deres dyr til ham. Hver uge ankom studene i stort tal til Hamborg, hvor Carl Sørensen stod på banegården og tog imod dem, iført det traditionelle kommissionærantæk:

Boddum Bisgaard fotograferet fra luften, ca. 1960.

hvid kittel og bowlerhat! Han fik eget kontor, ansatte bogholder og tjente gode penge, særdeles gode endda. I 1914, da første verdenskrig udbrød, tog kreaturhandelen voldsomt til - det var ikke usædvanligt, at Carl Sørensen omsatte for mere end 70.000 (halvfjerds tusinde) kroner på en enkelt dag - men allerede i 1916 ændredes billedet totalt. Der havde længe været vanskeligheder af forskellig slags. Nu kulminerede de i et forbud mod udlændinges selvstændige handel i Tyskland. Carl Sørensen brød op og drog tilbage til Danmark, hvor han i Kolding fortsatte sin handelsvirksomhed på et mere beskedent plan. Tomhændet havde han dog ikke forladt Tyskland. Han medbragte en efter datidens forhold meget stor formue og - for at det ikke skulle være løgn - to biler samt otte klaverer! Disse effekter har formodentlig været indkøbt med henblik på at få realiseret og dermed skaffet det sidste af formuen med til Danmark.

En aften i 1917 ringede en bekendt fra Thy til Carl Sørensen og fortalte, at Boddum Bisgaard var til salg. Gården var dengang på ca. 240 tønder land og ejedes af enkefru Bruun. Næste morgen tog Carl Sørensen toget til

Thy, og handelen kom i stand. Enkefruen fik halvfems tusinde kroner for gården - kontant - hvilket siger ikke så lidt om den toogfyrreårige studehandlers økonomiske formåen. At han heller ikke havde brugt sin sidste skilling viste sig senere, da han i 1922 mistede et hundrede og tyve tusinde kroner ved Landmandsbankens krak uden, at det fik væsentlig anden indflydelse på hans fremtid end den, at han aldrig herefter tålte at høre navnet Glückstadt (Landmandsbankens direktør) uden at blive ganske rød i hovedet af arrigskab.

Carl Sørensen gik nu ind til en noget roligere tilværelse som landmand, men vedblev dog i flere år at handle med stude på Hamborg, som han af og til besøgte i dette øjemed. Selv opdrættede han anselige studeflokke - i øvrigt også heste - på Boddum Bisgaard og fortsatte hermed, til han solgte gården i 1947. Året efter døde han i This ted.

I 1918 var Carl Sørensen blevet gift med den atten år yngre Janzy Fernanda Hansen fra Rugballegaard ved Horsens. Der fødtes efterhånden fem døtre i ægteskabet, men da pigerne voksede til, var Carl Sørensens tid som storhandelsmand forbi. De eneste minder fra faderens mangeårige virksomhed i Hamborg var hans fine silkevest, som stadig hang i klædeskabet, og så det ene af de fra Tyskland hjembragte automobiler, en elegant køretøj af italiensk fabrikat. Bilen endte under et tommetykt lag halm og støv i laden, hvor hønsene brugte dens læderbetrukne sæder til at lægge æg i!

KILDER:

Jesper Madsen: "Studehandelens Historie" (1908).
En væsentlig del af de øvrige oplysninger stammer fra fru Kamma Knudsen, en datter af Carl Sørensen.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og Vester Hanherred 1984, side 7-11).